

چکیده:

هدف اصلی این تحقیق طراحی موزه فرش کرمان با رویکرد معماری سنتی بود. این تحقیق به روش توصیفی-تحلیلی با بررسی نمونه‌های موردی داخلی و خارجی و استخراج مصادیق جهت استفاده در طراحی انجام شده است. نتایج تحقیق نشان داد که معماری همیشه و همه جا هنری وابسته به زندگی بوده، چنانکه آرایش معماری نیز همواره به دست زندگی بوده است و در هر زمان روش زندگی بوده که برنامه کار معماری را پی ریخته است. هنر و معماری ایرانی از دیرباز دارای چند اصل بوده که به خوبی در نمونه‌های هنر نمایان شده است. مردم واری، پرهیز از بیهودگی، خودبسندگی، درونگرایی و نیارش این اصول را تشکیل می‌دهند. برای هریک از این اصول در تحقیق حاضر راهکارهای عملی در راستای طراحی طراحی موزه فرش ارائه شد. به طور کلی به نظر می‌رسد زمان آن فرا رسیده است که معماری ایران را نه صرفاً به منزله آثاری تاریخی و باستانی که بعنوان آثاری نگریست که روح همیشه زنده و پایدار درون آن، می‌تواند الهام بخش هنرمندان معاصر باشد.

واژگان کلیدی: موزه، فرش، معماری سنتی، معماری ایرانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول:
۱	مقدمه و کلیات تحقیق
۱	۱-۱ مقدمه.....
۲	۲-۱ بیان مسئله.....
۴	۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۴	۴-۱ اهداف تحقیق.....
۵	۵-۱ سؤالات تحقیق.....
۵	۶-۱ پیشینه تحقیق.....
۸	۷-۱ روش تحقیق.....
۹	۸-۱ تعاریف واژگان کلیدی تحقیق.....
۹	۹-۱ چارچوب تحقیق.....
۱۰	فصل دوم:
۱۰	مروری بر تحقیقات انجام شده
۱۰	۱-۲ مقدمه.....
۱۱	۲-۲ مبانی نظری مرتبط با موزه.....
۱۱	۱-۲-۲ واژه شناسی موزه.....
۱۳	۲-۲-۲ فعالیت‌های موزه.....
۱۳	۳-۲-۲ تاریخچه موزه در ایران.....
۱۳	۱-۳-۲-۲ موزه ملی.....
۱۴	۲-۳-۲-۲ موزه دانشکده افسری.....
۱۴	۳-۳-۲-۲ موزه هنر و صنایع.....
۱۴	۴-۳-۲-۲ موزه مردم‌شناسی تهران.....
۱۴	۵-۳-۲-۲ موزه فرش بقاع متبرکه.....
۱۴	۶-۳-۲-۲ موزه ایران باستان.....
۱۵	۷-۳-۲-۲ موزه فرش باستان‌شناسی و هنر.....
۱۵	۴-۲-۲ تاریخچه موزه در جهان.....

۱۶انواع موزه ها	۵-۲-۲
۱۶طبقه بندی موضوعی	۱-۵-۲-۲
۱۷طبقه بندی بر اساس حوزه جغرافیایی مخاطبان	۲-۵-۲-۲
۱۷نقش موزه ها در حفظ میراث فرهنگی و ارتقای فرهنگی جامعه	۶-۲-۲
۲۱نقش و جایگاه کنونی معماری موزه و فضاهای فرهنگی	۷-۲-۲
۲۱ساختار و عملکرد موزه	۸-۲-۲
۲۲فضای فیزیکی موزه	۹-۲-۲
۲۲محل و ساختمان موزه	۱-۹-۲-۲
۲۲تالارهای نمایش	۲-۹-۲-۲
۲۴مراکز جنبی موزه	۳-۹-۲-۲
۲۵بخش اداری	۴-۹-۲-۲
۲۶تجهیزات فنی و تاسیسات موزه	۵-۹-۲-۲
۲۶عملکرد موزه	۱۰-۲-۲
۲۶نقش و عملکرد اجتماعی	۱-۱۰-۲-۲
۲۸ساختار علمی و مجموعه موزه	۲-۱۰-۲-۲
۲۹ثبت آثار	۳-۱۰-۲-۲
۳۰مبانی نظری مرتبط با فرش	۳-۲
۳۱تعریف فرش	۱-۳-۲
۳۱واژه قالی	۲-۳-۲
۳۱دوره ها و سبک های فرش بافی ایران	۳-۳-۲
۳۱عهد مفرغ (۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ سال پیش از میلاد مسیح)	۱-۳-۳-۲
۳۳صفویه ۹۰۸-۱۱۴۵ (ه.ق)	۲-۳-۳-۲
۳۳قالی ایران بعد از صفویه تا به امروز	۳-۳-۳-۲
۳۳طبقه بندی طرح های فرش	۴-۳-۲
۳۴نقش قالی	۵-۳-۲
۳۴نقشه قالی	۶-۳-۲
۳۵عناصر اصلی نقش قالی	۷-۳-۲
۳۵سال های طلایی فرش و راه یابی آن به بازارهای اروپا	۸-۳-۲

۳۶	۲-۳-۹ فرش‌های موزه‌ای.....
۳۶	۲-۴-۴ مبانی نظری مرتبط با معماری سنتی.....
۳۶	۲-۴-۱ مفهوم سنت.....
۳۷	۲-۴-۲ مبدأ و منشأ سنت.....
۳۷	۲-۴-۳ سنت و معماری.....
۳۸	۲-۴-۴ معماری سنتی.....
۳۸	۲-۴-۴-۱ اصول بنیادی معماری سنتی.....
۳۹	۲-۴-۵ الهام و برداشت از مفاهیم بنیادی معماری ایران.....
۴۲	۲-۴-۶ معماری ایران به مثابه سبک.....
۴۴	۲-۴-۷ کمال‌گرایی در معماری ایرانی.....
۴۴	۲-۴-۸ عناصر شاخص در معماری ایرانی.....
۴۵	۲-۴-۹ انواع نظام فضایی معماری ایرانی.....
۴۶	۲-۴-۹-۱ نظام فضایی سلسله مراتب مفهومی.....
۴۶	۲-۴-۹-۲ نظام فضایی مرکزی.....
۴۶	۲-۴-۹-۳ نظام فضایی محوری.....
۴۶	۲-۴-۱۰ مبانی اصلی معماری ایرانی.....
۴۷	۲-۴-۱۰-۱ مردم‌واری.....
۴۷	۲-۴-۱۰-۲ پرهیز از بیهودگی.....
۴۸	۲-۴-۱۰-۳ خودبسندگی.....
۴۸	۲-۴-۱۰-۴ درونگرایی.....
۴۹	۲-۴-۱۰-۵ نیارش.....
۵۰	۲-۵ جمع‌بندی مبانی نظری.....
۵۲	فصل سوم:
۵۲	مواد و روش‌ها
۵۳	۳-۱ مقدمه.....
۵۳	۳-۲ نوع و روش تحقیق.....
۵۳	۳-۳ جامعه و نمونه‌ی مورد مطالعه و روش نمونه‌گیری.....
۵۳	۳-۴ مسیر پژوهش.....

۵۴	۳-۵ ابزار گردآوری اطلاعات.....
۵۵	۳-۶ روش تحلیل داده‌ها.....
۵۶	فصل چهارم:
۵۶	نتایج (یافته‌های تحقیق)
۵۷	۴-۲ تحلیل مصادیق معماری.....
۵۷	۴-۲-۱ فرهنگسرای نگارستان، موزه قرآن تهران.....
۶۱	۴-۲-۲ مرکز فرهنگی سینمایی دزفول.....
۶۷	۴-۲-۳ موزه تاریخ نظامی آلمان.....
۷۱	۴-۲-۴ موزه جدید آکروپلیس آتن.....
۷۶	۴-۲-۵ موزه زیرزمینی جورجوس.....
۸۰	۴-۳ استانداردها و ضوابط.....
۸۰	۴-۳-۱ گالری‌ها.....
۸۱	۴-۳-۲ آمفی تئاتر.....
۸۲	۴-۳-۳ کتابخانه.....
۸۲	۴-۳-۴ اداری.....
۸۳	۴-۳-۵ پژوهشی.....
۸۳	۴-۳-۶ آموزشی.....
۸۳	۴-۳-۷ انبار.....
۸۳	۴-۳-۸ پارکینگ.....
۸۴	فصل پنجم:
۸۴	بحث و نتیجه‌گیری
۸۴	۵-۱ مقدمه.....
۸۵	۵-۲ شناخت محل سایت (اقلیم‌شناسی).....
۸۵	۵-۲-۱ جایگیری شهر کرمان و وضعیت جغرافیایی.....
۸۵	۵-۲-۲ بررسی وضعیت باد.....
۸۶	۵-۲-۳ سیمای شهر کرمان.....
۸۶	۵-۲-۴ سازمان فضائی و حدود کلی توسعه شهر کرمان.....
۸۷	۵-۲-۵ حدود شهر قدیم کرمان.....

۸۷.....	۶-۲-۵ دروازه‌های شهر قدیم.....
۸۸.....	۷-۲-۵ نحوه تشکیل شهر قدیم کرمان و گسترش آن.....
۹۰.....	۸-۲-۵ استخوان‌بندی راه‌ها.....
۹۱.....	۹-۲-۵ بارندگی.....
۹۱.....	۱۰-۲-۵ شیب زمین.....
۹۱.....	۱۱-۲-۵ چشم‌انداز فضایی بافت شهر کرمان.....
۹۳.....	۳-۳-۵ عوامل مؤثر بر برنامه ریزی و طراحی موزه‌ها.....
۹۳.....	۱-۳-۵ بررسی خصوصیات بازدیدکنندگان از موزه :.....
۹۴.....	۲-۳-۵ بررسی خصوصیات اشیاء و مجموعه‌های نمایشی موزه.....
۹۴.....	۳-۳-۵ سازمان و تشکیلات اداری موزه.....
۱۰۵.....	۴-۵ احکام طراحی.....
۱۰۹.....	۵-۵-تحلیل سابت.....
۱۱۰.....	۶-۵ برنامه فیزیکی و روند طراحی.....
۱۱۳.....	منابع و مآخذ.....
۱۱۸.....	پیوست‌ها.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۴ مشخصات نمونه موردی شماره ۱: فرهنگسرای نگارستان، موزه قرآن تهران.....	۵۷
جدول ۲-۴ مشخصات نمونه موردی شماره ۲: فرهنگسرای نگارستان، مجتمع فرهنگی سینمایی دزفول.....	۶۱
جدول ۳-۴ مشخصات نمونه موردی ۳: موزه تاریخ نظامی ارتش درسدن آلمان.....	۶۷
جدول ۴-۴ مشخصات نمونه موردی ۴: موزه جدید آکروپلیس آتن.....	۷۱
جدول ۵-۴ مشخصات نمونه موردی ۵: موزه زیرزمینی جورجوس.....	۷۶
جدول ۱-۵ نحوه تشکیل شهر قدیم کرمان و گسترش آن.....	۸۹
جدول ۲-۵ چشم‌انداز فضایی بافت شهر کرمان.....	۹۱
جدول ۳-۵ احکام طراحی.....	۱۰۵

تصویر ۱-۱: نمایش مدل تحقیق و طراحی پایان نامه (نگارنده).....	۹
تصویر ۱-۲ فرش پازیریک (نصیری، ۱۳۸۲: ۲).....	۳۲
تصویر ۲-۲ نمودار مبانی زیباشناسی فرش دستباف ایران (دریائی، ۱۳۹۶).....	۳۵
تصویر ۳-۲ مصداق مرکزیت در معماری ایرانی (کاتب، ۱۳۹۱).....	۳۹
تصویر ۴-۲ مصداق انعکاس در معماری ایرانی (کاتب، ۱۳۹۱).....	۴۰
تصویر ۵-۲ مصداق پیوند معماری با طبیعت در معماری ایرانی (کاتب، ۱۳۹۱).....	۴۰
تصویر ۶-۲ مصداق هندسه در معماری ایرانی (کاتب، ۱۳۹۱).....	۴۱
تصویر ۷-۲ مصداق شفافیت و تداوم در معماری ایرانی (کاتب، ۱۳۹۱).....	۴۱
تصویر ۸-۲ مصداق راز و ابهام در معماری ایرانی (کاتب، ۱۳۹۱).....	۴۲
تصویر ۹-۲ مصداق تعادل موزون در معماری ایرانی (کاتب، ۱۳۹۱).....	۴۲
تصویر ۱-۴ موقعیت بنا در عکس هوایی.....	۵۷
تصویر ۲-۴ دید کلی از سمت جنوب به کلیت مجموعه نگارستان.....	۵۹
تصویر ۳-۴ دید به سمت مدخل اصلی مجموعه واقع در غرب.....	۵۹
تصویر ۴-۴ دید از مدخل اصلی مجموعه به سمت پله های دسترسی در غرب.....	۵۹
تصویر ۵-۴ دید از سمت غرب به کلیت مجموعه و آمفی تئاتر.....	۶۰
تصویر ۶-۴ نور گیر سقفی سرسرا.....	۶۰
تصویر ۷-۴ سرسرا در سه تراز مختلف.....	۶۰
تصویر ۸-۴ ترکیب مصالح مختلف بومی و سنتی (آجر، چوب و ...) با مصالح مدرن (بتن، فلز و ...) ..	۶۱
تصویر ۹-۴ موقعیت بنا در عکس هوایی.....	۶۱
تصویر ۱۰-۴ دید کلی به بخشی از مجموعه.....	۶۲
تصویر ۱۱-۴ برنامه کالبدی و تقسیم بندی مساحت ها در مجموعه.....	۶۲
تصویر ۱۲-۴ بیان گرافیکی اندیشه مبنایی در طراحی.....	۶۳
تصویر ۱۳-۴ دروازه قوسی و حیاط ورودی و چشم انداز گنبد سالن سینما.....	۶۳
تصویر ۱۵-۴ سقف پله ای تالار نمایش در محوطه به عنوان سکوهای نشیمنگاهی.....	۶۴
تصویر ۱۴-۴ بازارچه های مجموعه.....	۶۴
تصویر ۱۶-۴ نمازخانه و سقاخانه مجموعه.....	۶۴

- تصویر ۴-۱۷- سطح شیبدار مدور و سقف مخروطی فضا..... ۶۴
- تصویر ۴-۱۸- حیاط مرکزی و بادگیر های مجموعه..... ۶۵
- تصویر ۴-۱۹- آبشار پله پله در سطح شیبدار..... ۶۵
- تصویر ۴-۲۰- حوض حیاط..... ۶۵
- تصویر ۴-۲۱- دیاگرام ارتباط عملکردی افقی فضاها..... ۶۵
- تصویر ۴-۲۲- دیاگرام ارتباط عملکردی عمودی فضاها..... ۶۵
- تصویر ۴-۲۳- برش عمودی از حیاط مرکزی و سالن نمایش کوچک..... ۶۶
- تصویر ۴-۲۴- برش عمودی از حیاط مرکزی و سالن سینما..... ۶۶
- تصویر ۴-۲۵- نمای شمال شرقی مجموعه..... ۶۶
- تصویر ۴-۲۶- موقعیت بنا در عکس هوایی..... ۶۷
- تصویر ۴-۲۷- بنای قدیم موزه درسدن در گذر تاریخ..... ۶۷
- تصویر ۴-۲۸- اسکیس ایده های اولیه طرح دنیل لیسکیند..... ۶۸
- تصویر ۴-۲۹- هندسه بنای قدیم موزه و بخش الحاقی..... ۶۸
- تصویر ۴-۳۰- موقعیت منطقه بمباران شده در سال ۱۹۴۵ م. نسبت به بنای موزه..... ۶۸
- تصویر ۴-۳۱- کشیدگی بنای الحاقی به سمت محل بمباران..... ۶۸
- تصویر ۴-۳۲- شیشه فولاد بتن، مصالح مورد استفاده در یخش الحاقی موزه..... ۶۹
- تصویر ۴-۳۳- فضای داخلی بخش قدیمی موزه..... ۶۹
- تصویر ۴-۳۴- فضای داخلی بخش الحاقی موزه..... ۶۹
- تصویر ۴-۳۵- دیوارچه های بتنی جدا کننده فضای داخلی..... ۶۹
- تصویر ۴-۳۶- فضای شماره ۱..... ۷۰
- تصویر ۴-۳۷- فضای شماره ۳..... ۷۰
- تصویر ۴-۳۸- فضای شماره ۴..... ۷۰
- تصویر ۴-۳۹- فضای شماره ۶..... ۷۰
- تصویر ۴-۴۰- فضای شماره ۸..... ۷۰
- تصویر ۴-۴۱- فضای شماره ۱۵..... ۷۱
- تصویر ۴-۴۲- موقعیت بنا در عکس هوایی..... ۷۱
- تصویر ۴-۴۳- نقشه شماتیک سایت پلان آکروپلیس آتن و مهم ترین ابنیه باستانی مجموعه..... ۷۲
- تصویر ۴-۴۴- دید کلی به بنای موزه جدید در بافت شهر..... ۷۲

- تصویر ۴-۴۵- موقعیت موزه جدید آکروپولیس نسبت به تپه باستانی آکروپولیس..... ۷۳
- تصویر ۴-۴۶- دید از داخل بنا و گالری ها به سمت آکروپولیس..... ۷۳
- تصویر ۴-۴۷- اسکیس های اولیه ایده طرح..... ۷۴
- تصویر ۴-۴۸- دیاگرام سطح بندی مجموعه..... ۷۴
- تصویر ۴-۴۹- پیلوتی بر فراز ویدی برای دیدن آثار مکشوف حفاری ها در تراز زیر هم کف..... ۷۴
- تصویر ۴-۵۰- فضای داخلی گالری پارتنون..... ۷۴
- تصویر ۴-۵۱- دید از بنای جدید موزه به سمت آکروپولیس..... ۷۵
- تصویر ۴-۵۲- بخش هایی از فضای داخلی با دید به آثار باستانی تراز زیر هم کف..... ۷۶
- تصویر ۴-۵۳- موقعیت بنا در عکس هوایی..... ۷۶
- تصویر ۴-۵۴- ساختمان مجلس بونوس آیرس..... ۷۷
- تصویر ۴-۵۵- موقعیت موزه نسبت به ساختمان مجلس..... ۷۷
- تصویر ۴-۵۶- دو بنای مستقل اداره پست و دولتخانه، پیش از اتحاد آنها در سال ۱۸۸۴..... ۷۷
- تصویر ۴-۵۷- دو بنای متحد شده در قالب یک بنا با کاربری دولتخانه در سال ۱۸۹۸..... ۷۷
- تصویر ۴-۵۸- موزه پیش از قرار گیری سقف بر روی آن..... ۷۹
- تصویر ۴-۵۹- سقف جدید نصب شده..... ۷۹
- تصویر ۴-۶۰- چشم انداز فضای ورودی موزه..... ۷۹
- تصویر ۴-۶۱- فضای ورودی موزه..... ۷۹
- تصویر ۴-۶۲- حفظ تیرهای چوبی اصیل..... ۷۹
- تصویر ۴-۶۳- بار و کافه موزه در انتهای پاسیو..... ۷۹
- تصویر ۴-۶۵- نحوه حفاظت و نمایش آثار مکشوف تاریخی..... ۸۰
- تصویر ۴-۶۴- فضای داخلی موزه..... ۸۰
- تصویر ۵-۱- نمودار جهت و سرعت باد کرمان..... ۸۵
- تصویر ۵-۲- حدود شهر قدیم..... ۸۷
- تصویر ۵-۳- دروازه باغ نظر (دروازه ارگ کنونی)..... ۸۸
- تصویر ۵-۴- موقعیت دروازه ها در بافت قدیم کرمان..... ۸۸
- تصویر ۵-۵- محورهای ارتباطی اصلی شهر کرمان..... ۹۰
- تصویر ۵-۶- محور جنوب شرقی..... ۹۰
- تصویر ۵-۷- جاده تهران..... ۹۰

فهرست نقشه‌ها

صفحه	عنوان
۵۹	نقشه ۱-۴- دید های افقی و عمودی به کلیت مجموعه نگارستان.....
۶۰	نقشه ۲-۴- برش افقی در تراز ۱۹،۴-.....
۶۰	نقشه ۳-۴- برش افقی در تراز ۱۰،۸-.....
۶۰	نقشه ۴-۴- برش افقی در تراز ۲۰،۱۳.....
۶۵	نقشه ۵-۴- برش افقی از تراز هم کف مجموعه نقشه ۴-۶- برش افقی از تراز زیر هم کف مجموعه.....
۷۰	نقشه ۷-۴- پلان طبقات مجموعه.....
۷۵	نقشه ۸-۴- پلان های طبقات مجموعه.....
۷۵	نقشه ۹-۴- مقاطع مجموعه.....
۸۰	نقشه ۱۰-۴- پلان مجموعه.....
۸۰	نقشه ۱۱-۴- مقطع مجموعه.....

فصل اول:

مقدمه و کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

فرش نماد هنر ایرانی است که تاریخ و هویت سرزمین ما و مفاهیمی چون شور و عشق و عرفان رابه نمایش می‌گذارد. استفاده از فرش ایرانی در فرهنگ و سبک زندگی مردم ایرآنجا یگاهی بی بدیل دارد و این کالا بیش از هر چیز شاخصه‌ای از هنر این کشور است. فرش ایران بسیار مورد توجه هنردوستان کشورهای مختلف است به گونه ای که ایران بیست و هفت درصد تجارت فرش دستبافت جهان را در دست دارد. تا به امروز فروش فرش دستبافت ایرانی بیشتر در بازارهای سنتی و حجره ها صورت می‌گیرد و فروشگاه‌های متعددی که وجود دارد فرش ماشینی را به مردم عرضه می‌کنند. همچنین باوجود ارزش مالی بالای فرش دستبافت ایرانی، سطح اطلاعات عمومی مردم نسبت به این کالای قدمت دار و هم چنین اصالت طرح و پیشینه ی آن در سطح بالایی قرار ندارد و شناخت هنر فرشبا فی و این اثر ارزشمند هنری در جایگاهی که باید به عنوان یک سرمایه ی ملی در دل و جان مردم باشد و اطلاعات زیادی در رابطه با آن در ذهن مردم حضور داشته باشد قرار ندارد. از این رو وجود فضایی که ضمن ارائه ی مناسب این کالا زمینه ای برای حضور در محیطی به منظور آشنایی با این هنر باشد ضروری به نظر می‌رسد. از سوی دیگر باتوجه به نیاز و علاقمندی هنردوستان خارجی به فرش دستبافت ایران نیاز به فضایی مناسب تر برای معرفی این کالا و دیده می‌شود و باتوجه به این جایگاه خاص و ارزشمند ارائه‌ی این کالای ارزشمند نیازمند فضایی متناسب و در خور است که ضمن نمایش مناسب کالا، بستری را برای هرچه بهتر نشان داده شدن آن فراهم آورد. وجود این فضا که هم با نیازهای روز و طراحی های متناسب با فضای مدرن هماهنگ باشد و هم بتواند بستر مناسب ارائه ی یک کالای کاملاً ایرانی را مهیا کند نیازی بود که خلا آن احساس می‌شد زیرا با توجه به نیاز کشورهای دیگر به این کالا و ارتباطات تجاری وجود یک فضا که هم جنبه ی نمایش این کالای ارزشمند را داشته باشد و هم شرایط مناسبی را به منظور استقبال از حضور هنردوستان خارج از کشور که برای آشنایی یا تجارت این کالا وارد نمایشگاه می‌شوند لازم و ضروری است. فضایی که در عین کاربردی بودن در زمینه ی فرش، بتواند هویت معماری سنتی ایران را نیز به نمایش بگذارد.

۱-۲ بیان مسئله

بررسی‌ها و کاوش‌های باستان‌شناسی حکایت از آن دارد که سابقه معماری ایران به حدود هزاره هفتم قبل از میلاد می‌رسد. از آن زمان تاکنون پیوسته این هنر در ارتباط با مسائل گوناگون، به ویژه علل مذهبی، توسعه و تکامل یافته است. معماری ایران دارای ویژگی‌هایی است که در مقایسه با معماری کشورهای دیگر جهان از ارزشی ویژه برخوردار است؛ ویژگی‌هایی چون طراحی مناسب، محاسبات دقیق، فرم درست پوشش، رعایت مسائل فنی و علمی در ساختمان، ایوان‌های رفیع، ستونهای بلند و بالاخره تزئینات گوناگون که هر یک در عین سادگی معرف شکوه معماری ایران است (پیرنیا، ۱۳۹۲). در

معماری ایرانی، با وجود خصایلی چون تناسب و زیبایی سردرها و گنبدها و ایوان‌ها خصلتی که بیشتر شایسته بررسی است گوهر معماری ایرانی و منطق ریاضی و عرفانی آن است. درون‌گرایی و گرایش معماران ایرانی به سوی حیاط‌ها، پادیاوها، گودال باغچه‌ها، هشتی‌ها و کلاه‌فرنگی‌ها که شبستان‌ها را گرداگرد خود گرفته است، از دیرباز جزء منطق ایرانی بوده است (پیرنیا، ۱۳۹۲).

پیش از اینکه تخت جمشید ساخته شود، صدها ایوان و شبستان با ستون‌های چوبی و سنگی در سراسر جهان متمدن آن روز ساخته شده بود، ولی نخستین بار در تخت جمشید می‌بینیم که ستون‌ها تا آخرین حد ممکن از هم فاصله گرفته‌اند با اینکه در بعضی از معابد کهن خارج از ایران (مثلاً مصر) فاصله‌ی دو ستون چیزی نظیر قطر آن‌ها بلکه اندکی کمتر است. معمار ایرانی توانست وسیع‌ترین دهانه‌ها را با کست افزود پیمون‌ها به وجود بیاورد و آرایش‌های گوناگون و سرگرم‌کننده خلق کند؛ به گونه‌ای که ساختمان دو اشکوب به اندازه‌ای از هم دور شده که گویی اشکوب زیری بعدها بر آن افزوده شده است. از امتیازات معماری ایرانی این است که هرگز از مکان هندسی همگن برای پوشش استفاده نشده و از اصطلاحات و نام قوس‌ها و طاق‌ها و گنبدها در زبان فارسی پیداست که بیشتر به شکل بیضی و تخم‌مرغ و بات (بیز) توجه داشته‌اند (پیرنیا، ۱۳۹۲).

با توجه به اینکه معماری سنتی واجد ارزش‌هایی بوده است که در زمان حال این ارزش‌ها از دست رفته‌اند مسأله اصلی شناساندن این ارزش‌ها و باز زنده سازی ارزش‌های از دست رفته در بناهای کنونی می‌باشد. از جمله این ارزش‌های از دست رفته عبارتند از: ضعیف شدن رابطه فضای باز و بسته، ضعیف شدن رابطه انسان با طبیعت، از دست دادن فضاهای باز خصوصی، ضعیف شدن عرصه‌های خصوصی بواسطه اشرف بناها نسبت به هم، از دست دادن نمادها و نشانه‌های اصیل معماری، اغتشاش و کثرت بیش از حد بناها و نزول حس وحدت در فضاها (افضلی، ۱۳۹۴).

آنچه امروز از معماری سنتی به کار گرفته می‌شود فقط شکل‌های متنوع آن است در حالی که مفاهیم اساسی معماری سنتی همچنان دست نخورده باقی مانده است. پرداختن به مقوله «معماری سنتی» در ادبیات معماری همواره مورد توجه بوده، چرا که «دانش بومی» مورد کاربست یافته در ساخت و ساز بناهای بومی مناطق مختلف می‌تواند به عنوان «سرمایه‌ای علمی» و درعین حال «ماترکی فرهنگی» مورد نظر قرار گیرد که در آینده می‌تواند مورد بررسی و استفاده مجدد برای حفظ موارث فرهنگی و یا ساخت گونه‌های «بناهای همساز با اقلیم» و فرهنگ خاص قرار گیرد. معماری سنتی کرمان با آنکه در طول تاریخ دستخوش پدیده‌های دگرگون‌کننده بوده، توانسته تا حدودی هویت ویژه خود را حفظ کند و از آنجا که شناسنامه معتبری از مردم یک سرزمین به شمار می‌رود، نمایانگر آداب و رسوم، روحیه و احساسات، اندیشه و عقیده، ذوق و سلیقه و هنر آنان است. "در شکل‌گیری معماری سنتی، برخی روابط